

ЗИБРАНІ ПИТАННЯ
з Історії Української Церкви.

Українська Церква зберігає впродовж кількох століть український народ в релігійній незалежності від східних і від західних сусідів України. Це щасливе положення завдячуємо католицькій вірі і візантійсько-слов'янському обрядови.

З науки Історії Української Церкви ми пізнаємо, що давна Київська Русь-Україна приняла віру з Візантії в той час, коли Візантія була в регійній залежності від Риму, як від осідку Христового Намісника, св.Петра. Перед державним актом проголошення християнської віри в давній Україні, чого довершив св.Володимир, Великий Київський Князь, св.Княгиня Ольга також була хрещена у візантійськім обряді в той час, коли не було ще схизми.

ГРЕЦЬКА СХИЗМА ЗА ФОТИЯ

Схизма - це не секта, це тільки блуд у визнанню віри. До IX-го століття була тільки одна віра віра, як на Сході, так і на Заході. Тоді не було двох поділу на православних і католиків. На чолі Святої Православно-Католицької Церкви стояв Римський Патріарх, що був перший між чотирма іншими Патріархами, а іменно: Царгородським, Єрусалимським, Александрийським і Антиохійським. Папа - Патріарх Римський мав перше місце і Рим уважався тим містом, в якому св.Петро очолював Церкву основану Христом Господом і там помер за неї.

Схизма, то зн. поблудження в науці св.Церкви зачалася в 862 році, а причиною цеї схизми був талановитий і ще більше амбітний царгородський Патріарх Фотій.

ІССОРІЯ ФОТИЄВОЇ СХИЗМИ ось так представляється:

В IX століттю регенткою Царгородського Ціарства була Теодора, мати малолітнього цісаря Михаїла III. Брат цісаревої Вардас, що провадив неморальне життя, мав зливий вплив на малолітнього цісаревича Михаїла і через це цісарева Теодора прогнала його з цісарського двора. Однаке на бажання цісарича Михаїла Вардас дістав дозвіл вернутися на цісарський двір, а з дом відібрав і уряд від своєї сестри Теодори та приневолив її опустити двір і замешкати зовсім приватно. Вардас став сам правити державою, а цісарський двір стався двором різних проступників і злочинців. Вардас прогнав свою законну жінку, а жив незаконно зі своєю невісткою і за це виступав проти нього царгородський Патріарх св.Ігнатій.

В сам празник Богоявлення Господнього Вардас приступив до св.Причастя. Святе Причастя подава сам Патріярх і відмовив Вардасови, як явногрішникови. Вардас запалав огнем ненависти до св.Ігнатія - Патріярха і велів його прогнати з патріяршого престола, а патріярхом настановив свого приятеля Фотія, який не був навіть священиком. Вардас велів його висвятив на священика, а впродовж шість днів зроблено з нього вже Патріярха.

Фотія не хотів жаден єпископ висвячувати ані на священика, ані на єпископа, бо всі знали, що Вардас приготовляє його незаконно на патріярший престол. Та знайшовся Григорій Абеста, який був усунений з єпископства за не-прикладне життя і не мав навіть надії, щоби папа його помилував і привернув знову на єпископський престол. Він зачав шукати ласки у Вардаса і висвятив Фотія на священика, потім на єпископа, а Вардас іменував його патріярхом.

Законний патріярх св.Ігнатій не хотів уступити з патріяршого престола. Це занепокоїло Вардаса і він скликав Собор до Царгороду, на який приїхали самі Вардасові прихильники. Вардас запропонував усунути св.Ігнатія з патріяршого престолу, через те, що виступає проти Вардаса і цісарського двору, бо не дозволив приняти Вардасови св.Тайн. Однак св.Ігнатій не хотів уступити місце патріярха Фотієви.

Тепер береться на хитрощі і Фотій. Він на спілку з цісаревичем Михаїлом пише листа до папи Николая I. і просить папу римського, щоби його затвердили патріярхом. Листа привезла до папи депутація зложена з двірських єпископів цісаря Михайла III. Папа приняв депутатію, однак бажав сам провірити, як справа мається і вислав на провірку до Царгороду двох своїх єпископів. Послам передав листи до цісаря і до Фотія. Фотієви закидує папа, що його неправильно і незаконно іменовано патріярхом і папа його тільки тоді затвердить, як папські депутати справу провірять і не знайдуть зловживань.

Як Фотій про це дізнався, відразу окружив депутатів своїми людьми, які давали інформації депутатам корисні для Фотія. Тимчасом св.Ігнатій поінформував папу про всі беззаконня і неправильності, якими Фотія винесено на патріярха.

Коли папські депутати повернули до Риму, папа велів скликати собор єпископів в Римі 863 р., який осудив Фотія і вирішив, щоби Фотій опустив патріярший престол, а коли не скоче опустити, папа загрозив йому клятвою. Це не зплинуло на Фотія і папа кинув на нього клятку 865 р. Амбітний Фотій і собі скликав собор в Царгороді, викляв папу Николая I., а при тому написав лиси до трьох патріярхів, що він осуджує цілу Західну Церкву тому, що латинська Церква: 1. Задержує піст в суботу, 2. Скорочує 40-денний Великий Піст, і дозволяє споживати в пістні дні набіл, 3. Не дозволяє священикам женитися

і 4. Дозволяє тільки латинським єпископам миропомазувати і 5. Додає і „Сина до Вірую".

На доручення папи, єпископи Західної Церкви вияснили закиди Фотія.

В міжчасі зайшли зміни на цісарськім дворі в Константинополі. Любимець цісаря Михаїла Василій позбавив життя Вардаса 866 р., а за рік самого цісаря Михаїла і сам проголосив себе цісарем. Заки Фотій з'орієнтувався, що Василій зростає в силу, Василій зараз другого дня після своєї коронації усунув Фотія з патріяршого престола, а привернув на патріярший престіл св. Ігнатія. В 868 р. новий цісар Василій і патріярх Ігнатій вислали до папи прохання, щоби папа скликав собор і вже раз закінчив з церковним роздором.

Папа Николай I. скликав собор в 869 - 870 і на соборі осуджено Фотія і засуджено його на вигнання. Фотій хотів мусів приняти засуд, але скоро здобув собі великий вплив на цісарському дворі при помочі своїх приятелів, а по смерті св. Ігнатія Фотій наново дістается на патріярший престіл.

Дійшла вістка до папи, що Фотій своїми крутістями і хитростю дістався знову на патріярший престіл і папа вдруге кинув на Фотія клятву. Фотій удавав, що нічого собі не робить з папської клятви, але поробив інтриги на цісарському дворі, що увесь цісарський двір зірвав всякі звязки з папою, однак не надовго. Коли в 884 році цісарські урядники пізнали краще різні крутіства і Фотій зараз ув'язнений тай і помер у в'язниці.

+ + +

По смерті Фотія було 27 патріярхів один по одному, які жили в згоді з Апостольським Престолом і признавали папу головою Вселенської Церкви. Папи так, як давно потверджували вибір царгородських патріярхів і це тривало 180 літ.

В XI століттю грецька церква stratiла багато на авторитеті і грецькі цісарі почували себе непевними на цісарськім престолі. Траплялося, що ворожбники робили замахи на життя цісарів та самі проголошували себе цісарями. Одно з таких заворушень викликав Михаїл Кирулярій. Йому не вдалася втеча. Його зловили і засудили на смерть. За Керулярієм дехто з визначних людей ставлявся і його цісар не казав стратити, але помилував і велів замкнути у монастир. Та, Керулярій втік з монастиря, зробив повстання проти цісаря, усунув його з цісарського престолу, а на престіл поставив свого приятеля, який з вдячності за те прогнав з патріяршого престола прогнав законного патріярха, а патріярхом зробив Михаїла Керулярія. Це був той нещасний патріарх, який знищив церковну єдність з Римом на продовж 905 років.

Слід згадати, що Українська Княгиня Сльга прийняла християнство 955 р., то є в той час, коли схизма Фотія була вже закінчена, а Керулярія (І)54)

це не зачалася. Також і Великий Князь Володимир Великий приняв віру з Візантії в 988 р., коли не було ані Фотієвої, ані Керуллярієвої схизми.

В 1043 році повстав спір між Руссю-Україною і Візантією що відбувся похід українських військ на Візантію. Воєнний стан тривав до 1046 р. Ярослав Мудрий зриває з Візантією і велить висвятити на Київського Митрополита людину українського походження Іларіона (1050), бо досі Візантія все присилала до Київа митрополитів греків.

К Н Я З Й І Г О Р

Цей князь робив два рази воєнні виправи на Візантію. Перший раз 941 року, а другий раз 944 року. В 945 р. заключив договір з греками, який відписав наш літописець з грецького оригіналу, як сам про це каже. Договір був заключений між кн. Ігорем і грецькими цісарями: Романом, Константином і Степаном. При закінченні договору так клялися посли Ігоря:

„А хто з Руської сторони осмілиться нарушити цей договір, то „єлико їх крещеніє приняли суть”, нехай приймуть пімсту від Бога Вседержителя і насудження на вічну погибіль на цьому світі і в будучому. А нехрещені, щоби не мали помочі ні від Бога, ні від Перуна. Щоби щити їх не охороняли і нехай погинуть від мечів своїх, від стріл і від іншого свого оружжя. Щоби вони були рабами в цьому життю і в будучому”.

В другому місці читаемо:

„А, коли збігця не знайдуть, нехай присягають наші християни руські по вірі своїй, а не християни руські по закону своєму”.

Дальша записка така:

„...а ми, скільки нас є хрещених, клялися церквою св. Ілії в соборній церкві при чеснім Хресті й цьому писанні; клялися берегти все, що тут написано й нічого не порушити. А хто порушить це з боку нашого, чи князь, чи хто інший хрещений, чи не хрещений, щоби не мали вони помочі від Бога, щоби був той рабом у цьому віці і у віці будучому. І нехай буде заколений своєю зброяю. А нехрещена Русь нехай покладе щити свої та мечі на голо, луки свої й іншу свою зброю і нехай клянеться берегти все, про що записано в договорі цьому, від Ігоря, від усіх боярів і від усього народу руського „от страни Руськія”.

Ось так виглядала присяга записана в договорі кн. Ігоря з греками 945 р. зн. більше, як перед 1000 роками.

Ми бачимо, що найперше говориться про християн, а потому про поган, хоч кн. Ігор не був християнином. Принайменше ніде нема про це згадки. Із тої присяги виходить, що перед 1000 роками були дві віри в Україні: Християнська і поганська. Однак християнська була в більшій пошані, коли в присязі говориться про християнську на першому, а про поганську на другому. Видно, що княжі посли і вся тодішня Руська державна еліта були вже християнами.

Про присягу самого кн. Ігоря ось так говорить літопись:

„На другий день покликав Ігор послів і прийшов на горбок, де стояв Перун і поклав зброю свою, щити і золото і присягнув Ігор і люди його, скільки було поганської Русі. А охрещена Русь присягала в церкві св.Іллі, що над ручаем. Це була соборна церква, бо багато з варягів було християнами.”

З літописного тексту бачимо, що в Київі була навіть соборна, тобто катедральна церква, св.Іллі. Видно, що були ще й не соборні церкви, значить, було тоді більше християнських церков. Ті церкви, як доводять новіші досліди, були залежні від тмуторканської єпархії на Криму, де ще давно св.Кирил знайшов був св.евангелію й исантир писані слов'янською мовою.

У арабській літописі Массуді є записка, що в дружині Аскольда і Дири в часі віправи на Візантію (866) було половина християн. В нашій літописі є записка, що на могилі Аскольда побудовано церкву. Виходить, що Аскольд був християнином, бо хто ж будував би церкву на могилі поганина.

Із літописних записок довідуємося, що християнська віра на землях України була з давен-давна, може ще з апостольських часів. Але, під пресією дикої орди гунів християнство значно ослабло й поруч християнства була теж і поганська віра, з якої поганці часто переходили на християнську віру.

По кн.Ігореві панувала в Україні його жінка кн.Ольга, яка сама охрестилася і широко намовляла свою сину кн.Святослава Завойовника, щоби й він охрестився. Він, однаке не послухав поради матері й помер таки поганцем.

ХРИЩЕННЯ КНЯГИНИ ОЛЬГИ.

Княгиня Ольга охрестилася в 955 році. Того року вона поїхала до Царгороду в невідомих нам блище дипломатичних справах. Між істориками є спір, де кн.Ольга була охрещена: в Києві, чи в Царгороді. Наша літопись пише, що Ольга була хрещена в Царгороді. Грецькі цісарі приняли Ольгу в Царгороді з великою парадою. Про її подорож до Царгороду сповідає літописець, а також грекський цісар Константин Порфіородний описує приняття кн.Ольги в Царгороді у своїм творі під заголовком: „Про церемонії на цісарському дворі”.

Княгиню Ольгу принимали в Царгороді з великою пошаною, бо грекські цісарі бажали поширити свої впливи й на українську Державу. Про побут кн. Ольги в Царгороді пишуть і західні літописці.

Княгині Ользі, мабуть не вдалося осягнути бажаних успіхів, бо після повороту з Царгороду вона висилає послів до західньо-римського цісаря Отто I., щоб він прислав на Русь єпископів і священиків. Цісар Оттон згодився і це і в 959 р. висвятив для Руси монаха Лібунія на єпископа у Франкфурті. І наче, цей єпископ за рік помер і висвячено другого єпископа Аdalьберта з монастиря св.Максиміяна в Пріор і вислано його на Русь.

В дальших записах є, що Адальберт повернув за рік, бо після трьох років у Києві змінилися і політичні і релігійні умовини і вже не треба було західного єпископа. Самий факт, що кн. Ольга провадила дипломатичні звязки із Західом свідчить, що тоді в Україні мусіли бути також і впливи католицького Заходу.

Історики так поясняють справу кн. Ольги з Оттоном: На Україну наїздили загарбники Хазари. Ольга поїхала до Царгороду просити проти них помочі. Грецькі цісарі не могли дати Україні помочі, бо самі її потребували проти наїздів сараценів. Тому Ольга після повороту з Царгороду післала послів до Оттона I з проханням помочі. А, щоби запевнити собі ту поміч - просила місіонарів для Русі. В тій власне цілі висвячено Лібуція на єпископа, а спісля Адальберта. Заки Адальберт (по трьох роках) вибрався на Русь, Ольга перестала рядити Україною, а до влади прийшої її син Святослав Завойовник, який був поганином. Ольга померла в пізному вже віці, ок. 75 літ. В її завіщанню було сказано, щоб її похоронити по-християнськи і не справляти на її гробі тризни.

Останні літа кн. Ольга присвятила наверненню свого сина Святослава на християнство. На жаль, не судилося божій угодниці бути українською Монікою. Святослав - це тип заряга, вічного лицаря, що ізоге життям були чійни. Він не розумів нової науки лагідності і братньої любові, як цього напачала його мати по словам літопису:

„Я, Сину, пізнала Бога і тішуся. Коли ти пізнаєш Його, то й ти будеш тішитися”. Тоді Святослав відповідав:

„Як я прийму іншу віру, то моя дружина буде сміятися з мене.” Ольга даліше намовляла його:

„Як ти охрестимся, тоді й ціла дружина піде за тобою”. Дальша літописна записка каже, що Ольга широко молилася за навернення свого сина, однак притому вона дуже любила сина і говорила:

„Нехай буде Божа воля. Якщо Господь скоче мій рід і український народ то вложить їм в серце бажання навернутися до Бога, що і мені вложив.”

Віра християнська процвітала між боярами і високими державними урядниками. Князь нікому не боронив хреститися. Сам не принимав християнської віри на виїмкову свою вдачу і зі згляду на войовничу військову дружину.

Святослав Завойовник мав двох синів: Ярополка й Олега. Третий, син ~~матері~~ був Володимир. Святослав не звертав уваги на виховання синів. Їх виховувала Ольга по-християнськи. Найстарший Ярополк оженився відтак з християнкою грекинею, яку взяв у неволю його батько Святослав, задля незвичної її краси. Ярополк став по стороні християнського світогляду на да-

чий Руси. По стороні поганського світогляду стояв Володимир, пізніший хреститель Руси. Брат Ярополка Олег помер трагічною смертию. На його похороні не було ані тризни, ані других поганських обрядів. З того пізнаємо, що він був християнином, бо не водилося в княжів, щоби похорон іх відбувався без принятих звичаїв. Володимир, що був тоді поганином, підступом убив київського князя Ярополка і сам засів на Київськім престолі.

Під 979 роком записано в літописі, що папа Римський Венедикт VII-ий прислав королівську корону київському князеві Ярополкові. На час його коронації припадають спори з Володимиром, а потім і його смерть.

В паризькому музеї Люврі заховався молитовник Анни дочки Ярослава Мудрого, що була жінкою французького короля Генрика. В цьому молитовнику є образець, що представляє, як Ісус Христос сам накладає королівську корону на голову Ярополка. З того бачимо, що кн. Ярополк держав тісні звязки з Апостольською Столицею, бо в противному случаю папа не присилав би йому королівської корони. По-друге - Ярославове ім'я мусіло бути високо шановане на Заході Європи, передовсім у Франції, в католицьких та ще й королівських кругах.

В О Л О Д И М И Р В Е Л И К И Й

Кн. Володимир Великий зразу навіть переслідував християн. Але згодом державний геній Володимира скорс побачив, що поганство спирається на темноті й забобонах і тільки християнство зі своїми вічними правдами може скріпити й утревалити державу. Тому він звернувся за поміччю до християнського світа, щоб допоміг йому випровадити Україну на християнський шлях. В той час християнська стихія залляла довкола всі держави, а таку велику державу, якою тоді була Україна, годі було держати без духовного відновлення. Чікто Володимира не намовляв запроваджувати нову віру. Він, як геній бачив, це конечна потреба.

Про християнство Володимира пише наш літопис й інші документи зберегі, як „Похвала Великому Кагану Руської Землі”, якого автором є Яков або і ще один твір п.з. „Житіє Владимира”, якогось грецького ченця. Крім цих джерел на Заході Європи зявилось багато творів про хрещення Володимира Великого, як прим. хроніка Дітмара єпископа Мерзебурського, італійського кардинала Петра Даміяні, хроніка Адемара та інші. Зі східних джерел є греки й арабські автори, як Кедрин, Зонарес, Яхія Антіохійський александрийський лікар, і сучасник Володимира.

Крім тих джерел, епехальне діло Володимира Великого записане в красній літературі грецькій і скандинавській. Сам факт хрещення України-Руси

відбився великим відгомоном далеко поза межі України. Наш літописець нотує факт хрещення легендарним способом на основі якого ми доходимо до правдивих фактів.

Літопис нотує 4 посольства до Володимира під 986 р., які намовляли Володимира прийняти їх віру.

Перші були болгари з над Волги, що мали тоді магометанську віру. Вони захвалювали свою віру, бо в них можна мати більше жінок, але не вільно їсти свинини, ані пити вина. По смерти - говорили вони - будемо жити з жінками. Хто був убогий на цьому світі, таким буде и на другому. Во

Володимирові не подобалася ця віра и він їх відіслав. По болгарах прийшли німецькі посли та сказали, що їхня віра світло, а поганська пітьма. Правдивий Бог є той, в якого вони вірують, а поганський бог з дерева. Дальше, говорили вони ще про піст, але і ця віра не подобалася Володимирові и він їх відіслав, бо батьки наші - мовляв - не приняли її.

Треті прийшли хазаре юдейської віри та пропонували Володимирові свою віру, бо вони вірять у того, кого розпяли християне. Їх закон забороняє їсти свинину і заячину та приписує святкувати суботу. Їх земля - Єрусалим пише літописець, але Бог за гріхи їх батьків розпорошив їх по світі, а землю їх віддав християнам.

На кінець греки прислали свого філософа, який розповів, що грецька віра дуже мало різиться від римської. Римляне правлять Службу Божу на спіріноках, а греки на хлібі. Дальше розказував цей філософ про старий та новий завіт аж до страшного суду.

За рік - пише літописець - скликав Володимир старців і бояр та розіслав їх по світі, щоби самі поглядали, яка віра є найкраща. І пішли вони до болгар, але їхня віра не подобалася послам через неохайність. Не припала до вподоби и німецька віра, аж грецька віра очарувала їх своїми богослужіннями и вони радили Володимирові прийняти грецьку віру.

+ + +

Майже всі історики є того погляду, що оповідання літописця є повидумувани і пізніше вставлені і мало в них є правди. Володимир вже здавна носився з плянами запровадити Христову віру в Україні, однак вагався, звідки взяти церковну ієрархію: з Риму, чи з Греції, бо разом з релігією були по-в'язані і політичні та і дипломатичні звязки. І рішився Володимир вислати посольства до різних країн - про яке згадує літописець. Треба догадуватися, що ці посольства були більше політичної натури, чим віроісповідної.

Літописець захвалює грецьку віру та згадує, що грецькі цісарі Константин і Василь приняли радо руських послів. Зараз під 988 р. записує похід кн. Володимира на Корсунь, що був тоді колишнім греків. В дійсності видно, що приняття цісарів не було таке сердечне. Літописець каже, що похід на Корсунь був через те, що греки не хотіли післати своїх священиків на Русь, а

Володимир хотів здобути їх силою. Це очевидно не є правою, щоби Володимир хотів здобувати силою собі релігію. Знаємо, що кожна релігія старається як найширше мати свої впливи, і ніяк не потрібно було здобувати віри. Похід відбувся чого іншого. Володимир бачив, що Аскольд і Дир, потім Олег і Ігор та Ольга були часто в конфлікті з Візантією, яка була в той час досить сильною державою. Україна за кн. Володимира також доходила до великого значення. Володимир бажав посвоюватися з грецькими цісарями і через родинні звязки запезпечити Україну від непорозумінь з Грецією. Він задумав оженитися з цісарівною Анною, а це було образом для цісарів, щоби якийсь некоронований поганин був їх швагром. Тому Володимир хотів силою здобути собі цісарівну та вислав своє військо на грецьку колонію Корсунь. Цісарівна Анна не була красавицею, а в додатку була вже в старшому віці. Про похід на Корсунь так пише наша літопись:

„І, ото оден корсунянин на ім'я Настас пустив до Володимирового війська стрілу з таким написом: „З колодязів, що за тобою на схід – йде вода рурами. Розкопай і перейми! Почекавши це Володимир звів очі до неба та каже: „Коли це станеться то й сам охрещуся.“ І наказав копати в поперець рур та й перейняв воду, а люді ізнемоглися без води та й здалися. Тоді Володимир увійшов до міста зі своєю дружиною.“

І послав Володимир – як пише літопись – послів до цісаря Василія та Константина, щоби їм сказали:

„Я взяв Ваше славне місто. Коли не віддасте мені Вашу сестру Анну за жінку, то зроблю з вашим містом те саме, що зробив з Корсунем.“

Цісарі відповіли Володимирові:

„Не годиться християнам віддавати сестру за поганина. Коли охреститеся, тоді возьмеш сестру нашу і царства Божого доступиш.“

Володимир рішив охреститися, бо ж це було ще давною його ідеєю. Він повідомив про це цісарів, а вони вговорювали свою сестру, що ніяк не хотіла виходити заміж за Володимира: „Ніби в полон іду – плакала вона. Краще б мені в дома вмерти.“ Цісарі вговорювали її: „Та через тебе Бог наверне Руську землю на спасення і тим збережеш грецьку землю від лютого ворога. Хибаж не бачиш, скільки зла накоїла Русь грекам?“

Анна попрощалася з цісарями і з плачем попливла морем.

Чернець Яків Мних пише, що Володимир Великий перед облогою Корсуня так молився: „Господи, Боже, Владико всіх! Сего у Тебе прошу – даси ми град, да прийму і да приведу люде крестяне й попи на свою землю і да научат люде закону крестянському.“

Вихідило би, що Володимир Великий уже визнавав Христову віру, коли так гаряче молився до Господа. Також він мусів мати прихильників у Корсуні які зродили йому тайні водопроводи. Корсунь – це була грецька колонія, яку греки обкладали різними данинами до твої міри, що населення Корсуня ненавідувало їх. Новіші історики дослідили, що на Корсуні ще з давна була єпископія

Тмуторокані (грецьке Таматарха). Тмутороканський єпископ ,а згідно Архієпископ резидував в місті Томі , в нинішній Болгарії . З Болгарії приходили сюди богослужебні книги писані старослав'янською мовою . Знаємо , що св . Кирило застав був перед 100 роками „евангеліє і псалтир писану руськими письмени і чоловіка обріт глаголюча тим язиком ” . Отже , тут , на Криму була Служба Божа вже в старослов'янській мові , якої ми до нині уживасмо в богослужебних відправах . Мови грецької тут ніхто не знав у богослуженнях і тодішні „русичі ” не хотіли би приняти мову свого противника , що з ним провадили безперестанні війни .

Якийсь священик Настас зраджує Корсунь в той спосіб , що випускає стрілу , на якій був напис , де є підземні рури , що провадять до міста воду . Бачимо , що в Корсуні були люди , які мали гарячі симпатії до України . Ними були слов'яне - русичі , що мали на Корсуні свої оселі . Вони сприяли Володимирові і всій Україні , а ненавиділи своїх визискувачів греків .

Князь Володимир охрестився в Корсуні принимаючи християнське ім’я Василій , а потім охрестив увесь український народ . Акту хрещення довершувало корсунське й болгарське духовенство , що добре знато слов'янську мову , якою було друковано багато церковної літератури .

Хрещення Києва пішло легко , бо ж знаємо , що тут вже здавна було багато християн . За кн . Ярополка християнство в Україні було вже дуже поширене . Як охрестився Кн . Володимир , то вся дружина його говорила : „Не є то зло коли його сам князь прийняв ” . Зараз після хрещення кн . Володимира приняли хрест княжі бояри та високі державні достойники . Нижчі верстви суспільності , головно на провінціях і на півночі від Києва , де нині Московщина , довго ще держалися поганства . Просте населення України думало , що християнська віра є тільки для князів і для бояр .

Аж тоді , як кн . Володимир закладав школи і змушував боярських дітей ходити до тих шкіл , казав нищити поганських ідолів , а на їх місцях велів будувати Храми Божі - тоді чимраз християнська віра розросталася по малих містечках і по селах .

Хрест на землях України став символом Дороги , Правди і Життя . Князь Володимир дійшов до переконання , що стара поганська віра є беззвартісна і забобонна , на яку зрештою тодішній культурний світ дивився , як на варварську культуру , які обезцінювали не лише одиниці , але й цілий народ . Князь Володимир розумів , що поганство - це беззвартісна і пуста віра , яка нічого людині не дає . Правдивість християнства глибоко вкорінилися в душу генія Володимира і він бачив особисте щастя людини і світлу будучності України . Христовій науці , чистій , незіпсованій , яку ми донині визнаємо передану нам нашою Церквою і нашими предками .

За найновішими дослідами істориків, кн.Володимир звяз духовенство для ширення віри в Україні з Криму від тмутороканського єпископа, який підлягав архієпископові в Тому в Болгарії. Томська єпископія була тоді в тісному звязку з Римом.

Вправді, кн.Володимир оженився з грецькою цісарівною Анною, однак при помочи родинних звязків Володимир бажав піднести престіж України та дорівнати християнською вірою й культурою великим і культурним в тому часі державам. В часі хрещення Володимира Візантія жила в згоді з Римом, бо схизма Фотія вже забулася, а Керулярій виступив проти Риму аж 1054. року. В тому часі, як кн.Володимир хрестився, не було вже ніде церковного роз'єдання, а була тільки одна наука Христа.

+ + + + +

Церква Христова в Україні починаючи вже від апостольських часів, потім від Аскольда і Дира і за князів Олега, Ольги, Ігоря та Володимира, скільки в незалежності від від усіх церковних непорозумінь між Грецією і Римом. Володимир приняв хрест у Східному обряді, однаково відносився як до Греції, так і до Риму. До Греції стояв він у близькому звязку, бо ж був посвячений з грецькими цісарями - був їх швагром. До Риму звертався часто в різних релігійних справах.

В Ніконівській літописі записано, що 988 р. посли від Папи з Риму принесли принесли як дарунок кн.Володимирові мощі святих. Отже, Рим раді хрещенню Руси-України та прислав для неї свого рода гратулляції.

991 року в тому самому літописі записано, що знову прийшли до кн.Володимира папські посланці з Риму.

994 р. Висилає кн.Володимир до Папи своїх послів

1000 року, в часі коронації угорського короля Стефана - прибувають знову до кн.Володимира папські посланці, однак цим разом в товаристві чеських та угорських послів. На основі тих посольств бачимо, що Володимир розглядався, звідки йому взяти церковну єпархію. Тому він жив у тісній приязні з Римом і з Грецією.

Західно-Європейські джерела сповідають про якогось єпископа Брунона, що був висланий на Русь 997 року. Його вислав німецький цісар Оттон III, сучасник кн.Володимира. Цей Брунон був з Квірфурту і ширив християнство поміж печенігами. Володимир помогав Брунону в його місійній праці, а навіть приймав у Києві в 1007 році, як свого гостя. Тоді Брунон мав вислати єпископа українця для печенігів.

Також знаходимо в Західних хроніках, що Брунон пише до німецького цісаря Генриха II. листа, в якому дуже вихвалює кн.Володимира Великого.

Брунон як їхав на українські Землі, мусів переїздити через землі Західної України (хробатів і деревлян). Як туди їхав, то певно не поминув їх у своїй діяльності, а як там провадив місії, то мусів знати слов'янську мову. Його виїзд на місію відбувся в порозумінню з папою. Німецькі цісарі висилали його до кн. Володимира, як до свояка, бо ж мати Оттона III. Теофана була сестрою Анни - жінки Володимира. В державі кн. Володимира були великі впливи західних цісарів і папи Римського, бо тоді не було розриву між Римом і Україною. Церковний розрив стався аж пізніше між Грецією і Римом, а Україну втягнули, чи радше змусили до цього непорозуміння ген аж у XII столітті. Україну втягнули в схизму Греція і Московщина, яка все підпадала під грецькі впливи. Бруна вбили печеніги, а українські купці викупили його тіло та похоронили похристиянськи.

Князь Володимир по своїм хрещенню в Корсуні, привіз до Києва мощі (голову) св. Климента папи Римського і вмістив її в десятинній Церкві, яку збудував одну з перших в честь Пресвятої Богородиці. Десятину на удержання церков давали на Заході і це взяв від них Володимир. Хрещення Володимира відбувся за понтифікату папи Римського Івана ХУ-го (985-996). На очах цього папи Володимир охрестився та увійшов з ним у звязки.

В 1001 р. записано в літописі чергове посольство Володимира до папи Римського. В тому році були вже заострені спори між Римом і Візантією. Та, Володимир не оглядався на відновлення цих спорів, але післав до Риму, до нововираного папи Сильвестра II-го своїх послів.

Дальше, читаємо в літописі, що на раді князя засідають єпископи. (Первоначальна Літопись). Ми бачимо, що наша українська Церква задержала своє нейтральне положення і мимо відновлення роздору між Грецією і Римом, є дальнє у звязках з Римом.

Новий спір з Римом започаткував грецький патріарх Михайло Керулярій, 1054 р. Українська Церква не дастесь намовити до участі в роздорі. Вона провадить самостійне життя, продовжує свої звязки з Римом, принимає мощі святих від Римських папів, установлює свята в порозумінні з Римом, яких не має ані московська, ані латинська Церква. Святкуємо тільки ми, українці, як католики Східного обряду, так і православні - не єдинені.

Перше свято, що українська Церква святкує - це перенесення мощів Св. Николая Мир-Ликійських,

Свято Володимира святкує вроčисто лише українська Церква, хоч і в московських літургічних книгах є зазначені цей святий.

Свято кн. Ольги, святих Бориса і Гліба, всі свята Божої Матери. Ті свята українська Церква признала за правильні, а святих канонізувала. Це все є доказом, що сам Володимир і його наслідники держали з Римом звязки.

Перших сім Вселенських Соборів, в яких признається першество папи Римського - признають як католики так і православні-нез'единені. Так само православні-нез'единені відправляють всі ті літургічні богослужіння, що українці католики. Відправляють теж св.Літургію Прежде-освящених Дарів, яку уловив папа Римський, Григорій . воєслов.

В нашій літописі є багато лжок, багато браків, а часто і поперекручува-них фактів, а це нам доказує, що в продовж історії православні москалі по-ничили правдиві літописні записи, які були прихильні до Риму, а повставляли свої, ворожі до Риму. Про правдивість фактів довідуємося з чутіх хронік та літописів і доходимо до висновків, що наша українська Церква була в початках в злуці з Римськими папами, мимо того, що грецька Церква, коли зірвала звязки з Римом 1054 р.увесь час старалася відірвати від Риму й українську Церкву. Ці заходи грецьких чинників довго не вдавалися, аж вперше стрічаємо записку 1204 р., що українська Церква підлягає впливам греків і то лише зі згляду на політичні тодішні умовини. Хотя українська Церква хвиливо відокремлюється від Риму то дух українського народу все тяготів до злуки з Римом, що бачимо в дальших церковно-історичних діях.

Український народ є з природи богомільний і наші епархи церковні бачили світлу будучність свого народу і спасіння їхніх душ у правдивій науці Христа. Час хрещення України припадає на закінчення впорядковання української держави. Володимир Великий не тільки впровадив правдиву віру між свій народ, але також з'єдинив усі поганські племена християнською вірою, немов цементом в оден великий народ. Християнство високо піднесло престіх як самого кн. Володимира, так і весь український народ. На візвання Володимира всі охрестилися. „Хто не охреститься, буде моїм ворогом" - заповів Володимир. Хрещення відбулося на річці Почайна там, де вона вливается в Дніпро. Нині ця частина Києва називається Хрещатик, бо колись там відбулося хрещення киян.

Нова, християнська віра отворила широко всі брами для української держави до високої християнської культури. Візантія була в той час могутньою державою і славилася високою культурою, славним мистецтвом архітектури та іншими видатними прикметами слави. Там було світове вогнище культури і мистецтва від якого молода Україна старалася приодягнутися блеском слави і шукала посвоячення з цісарями. Візантію називано тоді - Новий Рим. Володимир бажав поставити свою державу на високий постумент культури і освітити її блеском слави, бо так і другі тодішні володарі держав поступали. Тільки історики здогадуються, що Володимир після одруження з цісарівною Анною отримав з Візантії королівський вінець, та інші королівські клейноди на знак своєї влади. Не дуже правдоподібне, бо Володимир бажав враз із обрядом, який дуже

високо цінив бажав і сам достосуватися до цих близкучих літургічних церемоній.

Почитання Бога в Україні відбувалося в Богослуженнях із прекрасним обрядом, виробленими формами та образованим духовенством, сильно з'організованим і підпорядкованим ієрархії залежній від Апостольської Столиці. Ці духові святощі були тісно пов'язані з книжною наукою, просвітою, артистичного творчістю, мистецтвом та зі всіма галузями культури. Українська Церква стала державною Церквою, якою опікувався сам князь. Він спроваджував найкращих інженерів, архітектів, будівничих мистців, мальярів та на перше розбудовує і прикрашує свою столицю Київ. На першому пляні буде Церкви, прикрашує їх золотом і сріблом, стоплює ті два металі в одне, що називалося тоді електра та з того стопу будує святі Престоли, оздоблює святі ікони та церковні стіни. Найкращі мальярі візантійської штуки розмальовують Церкви в Київі, найкращі архітекти розбудовують храми Богі. Київ прибирає інший вигляд. Вже в часах Володимирового наслідника Ярослава начислюють в Києві до 400 церков. Це були перші будівлі гоноровані найбільшими вкладами золота та інших дорогоцінностей.

Інші будинки ставлено під кличем християнства, бо тоді було великою честию визнавати Христову віру. Ту віру визнавав сам князь, усі боярки та державні достойники, як посли і купці, зн. уся тодішня верховна влада.

Першу церкву збудував кн. Володимир в честь Благорішення Пресвятої Родиці, яку називано також "Десятинна Церква" тому, що князь давав на її удертання десяту частину своїх княжих приходів. Ця сума була досить велика, а це свідчить, з якою пошаною і дбайливістю ставився князь до Христової віри.

Крім Церков князь розбудовував увесь Київ в християнському дусі. Підкріплюючи і велич християнської культури та блеск виробленого такту і форм християнського життя, нова віра одягнена в містерну християнську науку, зовсім змінила обличчя України. Цей, колишній край Скитів, Аварів та Антилоша, шанований культурним світом - тепер вмиває своє обличчя, приирається в цінності християнської науки та стає в ряди таких культурних держав, як старий і новий Рим.

Сам кн. Володимир зміняє свою вдачу під впливом християнства. Він веде урядувати братолюбні столи, веде особисто харітативну працю, помогає бідним, скликає їх на княжі бенкети й пири усіх, кого тільки стрінуть юстиційні держави на вулиці. Він не забуває за хорих і за калік і велить їм відноситися до їх домів поживу, бо так велить християнська наука, так учить релігія.

Перенятий тою наукою св. віри, сам Володимир укладає християнський закон, тобто цивільний і карний правничий кодекс. Потім веде політичні та дипломатичні звязки з усіма державами християнського світу, а згодом за-

ключує подружні звязки з володарями могутніх тоді християнських держав.

Син Володимира, Ярослав опісля довершив започатковане діло Володимира.

Перша дочка Доброго ніва вийшла заміж за польського короля Казимира Відновителя, друга дочка Анна була за французьким королем Генрхом I./Анна Регіна/. Сам Ярослав був одруженний з дочкою шведського короля Індігердою, якої християнське ім'я було Ірина. Норвезький король Геральд Смілий був оженений з дочкою Ярослава Мудрого Єлизаветою. Пізніші киевські княжі роди були споріднені з німецькими володіючими християнськими родинами. Найстарший син Ярослава Ізяслав був оженений з німецькою княгинею Гертрудою, якої молитвеник є збережений в музею з назвою „кодекс Гертрудіензіс”.

Християнство Володимира зробило Україну одною з найбільших потуг ХІ століття. В Україну часто приїзджали посланці західних християнських держав, як Франції, Німеччини, Греції, Болгарії, Скандинавії, Мадярщини, Чехії та посланці Римських папів. Відроджена християнством Україна засідає в сім'ї великих і культурних народів тодішнього християнського світа, та нав'язує з тими народами дипломатичні звязки та входить у союзи християнських місій. Разом з тим нав'язує торговельні угоди. Через Україну проходить відомий з історії торговельний шлях „Із варяг в греки”. Цей водний шлях веде із Балтійського моря через озеро Ладога, Ільменське озеро, через Прип'ять і входить в Чорне море. Цей шлях лучив тоді скандинавські держави зі столицею нового Риму - Константинополем.

Християнська Україна держить тісні звязки з Апостольською Столицею, з Римом. Та не лише Володимир, хреститель України, але і його син Ярослав Мудрий, потім Ізяслав, Ярополк та інші наслідники на Київському престолі правлять Україною в тісних звязках з Римськими папами.

Навіть в часі перервання звязків України з Римом - тенденції і дух українського народу ніколи не були в релігійному роздері з Римом.

Впродовж своєї історії Україна носить почесне ім'я святої країни, бо дійсно процвітало святе життя. В давній Русі-Україні високо шановано християнські звичаї. В Божому імени примано і відсилено чужих, державних та приватних послів, а ім'я Бога було ширим поздоровленням і привітом. Завітні Божі були народними святощами.

КИЇВСЬКА МИТРОПОЛІЯ

По приняттю християнства довго ще не було митрополії в Україні, аж ок.1000 року греки прислали з Візантії свого митрополита до Київа. Недовго опісля було вже 22 єпископи по більших містах України. Найбільша і найкоштовніша церква в Київі св. Софії була викінчена ок.1039 року, а українця Іларіона поставлено київським Митрополитом ск.1050 р.

В літописі читаємо, що Ярослав Мудрий вислав військо проти Візантії 1043 р., який триває впродовж 3-ех років до 1046 р., а зараз після походу Ярослав ставить київським Митрополитом українця Іларіона і тим самим зридає з Візантією. Вже в 1054 р. патріярх Михайло Керулярій зридає звязки з Римом Папа висилає до Царгороду своїх послів під проводом кардинала Гумболта, щоби завчасу недопустити до нового роздору. Керулярій не приняв послів і це дуже розгнівало кардинала Гумболта. Посли під проводом Гумболта після того, як їх Керулярій не приняв положили на престіл св. Софії в Царгороді папську буллю, то є письмо, яке виклинало Керулярія, .. Після того посли поїхали в Україну, до Київа. Якраз в тому році помер кн. Ярослав Мудрий а княжий київський престіл обнімає Ізяслав, який був жонатий з німецькою княжною Гертрудою, католичкою. Деякі джерела подають, що папські послі гостювали в Києві досить довго, бо майже рік. Є здогади, що вони вижидали, щоби Керулярій поєднався з папою, однак до цього не прийшло.

Зараз після розриву Візантії з Римом, Керулярій, а за ним і пізніше грецькі патріярхи поширювали велику ненависть до папи, щоби в той спосіб оправдати себе перед народом. На Україну ці очернення не доходили, бо впливи Греції на київську Русь були тоді дуже слабі. По смерти Ізяслава 1078 звязки України з Римом були дальше тісні. Всеволод видав свою дочку Евпраксію за католицького німецького цісаря Генрика IV., отже Київ держить із Заходом Європи. Ніяких догматичних різниць між Україною і Римом не було.

1090 р. митрополитом Руси стає якийсь Єфрем. Ніконівська літопись пише, що в часі першого хрестоносного походу прийшов від папи з Риму митрополит грек і приніс багато мощів святих. За цього митрополита Єфрема впроваджено свято „Перенесення мощів св. О. Николая Мир-Лікійських Чудотворця”, якого ніхто не знав в Україні. Це свято святковано лише в Італії, а в 1096 і в Україні. З хрестоносним походом долучилося також і українське паломництво під проводом Данила „Паломника”, що був ігуменом котрогось манастиря. Це паломництво ходило до Барі, де були мощі св. О. Николая, а потім до Риму і до Єрусалиму, про що маємо в літературі прекрасний його опис. Аж 1104 р. за митрополита грека Никифора показується схизма в Україні

В того часу Церква в Україні зберігала нейтральність між Римом і Візантією. Греки бачили, що українська Церква стає чимраз більше незалежною і висилали в Україну боєвих і енергійних митрополитів, а ті обсаджували єпископства людьми грецького походження. Вони писали полемічні твори проти папи і проти латинян та боронили подружніх звязків з латинниками. Іхні полемічні твори й дотепер збереглися як зразки полемічної літератури. Були й такі митрополити в Україні грецького походження, що очорнювали латинську Церкву до тої міри, що вище латинських церков ставили жидівські синагоги.

Київські князі брали дуже активну участь у церковному життю та мали не малий вплив і на Церкву.^{II45} рокумитрополит Михаїл, що був грецького походження не міг погодитися з чисто українськими впливами князів на Церкву і виїхав до Царгороду. По його виїзді з Київа на княжому престолі засів Ізяслав Мстиславич, який бажав зірвати звязки з Візантією і без згоди патріярха на свою руку скликав до Київа Собор Українських єпископів і велів висвятити на митрополита українця, Клима Смолятича ^{II47} р. У Візантії вибирали митрополита самі єпископи, а патріярх тільки благословив вибір. Р. Руси-Україні так не було. Митрополита прислав патріярх, бо дуже боявся впливів Риму на київську Русь. Літописець дуже хвалить Клима Смолятича і пише, що був „черноризець, скимник і бистъ книжник і філософ, яко же в Русской Земли не бяшет“. Сузdalський північний князь Юрій Довгорукий, заняв Київ ^{II54} і усунув з митрополичого престола Клима Смолятича, а спровадив з Царгороду митрополита Грека. Після того вже київськими митрополитами є греки. Сузdalський князь Андрій Боголюбський руйнує Київ дощенту ^{II69} р. а всі дорогоцінності вивозить до Володимира над Клязмою, де нині Московщина.

Так закінчився 200-літній період єдності української Церкви з Римом. Тепер повстало поділ київської [—] північну сузdalську і південну [—] Угорську.

„Мати руських городів Київ“ був знищений суздалцями до тої міри, що зйшов до підрядного значення, а на перше місце виступає на кінець XII ст. невеличкий город Галич на Західних Землях України. Від назви Галич і цілу частину названо Галичину, яка ще до упадку Києва почала рости в силу. Князь Володимирко ще в ^{II41} р. злучив перемиське, звенигородське і теребовельське князівства в одну галицьку державу, а його син Ярослав Осьмомисл (^{II53-II87}) поширив її граници аж по Дунай. Тоді, коли Київ лежав в руїнах, автор „Слова о полку Ігореві“ оспіував кн. Осьмомисла, що сидить високо на золотокованому престолі, а своїми залізними полками підпер угурські гори, заступив долеви дорогу та зачинив ворота Дунаю. Ярослав Осьмомисл був гостем на

коронації Фридриха Рудобородого (Барбаросса). Вдагалі, послідні князі з Ростиславичів були в близьких звязках із католицькими володарями Західної Європи, а з'окрема з родом Гогенштавфів. Останнім з Ростиславичів був син Ярослава Осьмомисла Володимир. По ньому засів на галицькому престолі волинський кн. Роман Мстиславич (1199-1205), який злучив Галичину з Волинню. За Романа Галич став на перше місце і столицею великої держави Галицько-Волинської з осідком князя, а в Києві сидів тільки намісник галицького князя. Якщо б Роман був довше жив, то були надії, що він відновив би давню велич Київської Держави. Так не сталося. Роман згинув 1205 р. в боротьбі з поляками під Завихостом.

Тоді, як росла нова сила Галича, на папському троні в Римі володів папа Іннокентій III., дуже талановитий та впливовий чоловік. За його часів католицька Церква багато скористала та взяла перевагу над світськими володарями в Англії, Угорщині, Франції. Папа Іннокентій плянував з'єднання Церков і звернувся в тій цілі до південних слов'ян. На теренах Київської Митрополії були купці, що походили із західної Європи і були римо-католиками. В деяких містах України з'явилися капеляни римо-католики. Ченці Бенедиктинці заложили в Києві свій монастир, а на західних землях України римо-католицька Церква була так толерована, як українська. Це можемо пізнати, бо кн. Роман був вихований на краківському дворі, а його жінка була полька, своячка короля Лешка Білого. Німецькі хроніки згадують, що Роман дав був більшу пожертву на монастир в Ерфурті, в Німеччині.

Унійні заходи папи Іннокентія III були якраз начасі. Тоді якраз був час ІУ. христоносний похід (1202-1204), до якого взвив папа Іннокентій III. Тоді на цісарськім візантійськім дворі сталася прикра подія. Цісаря Ісаака II-го Ангела осліпив його власний брат Олексій III і скинув з престола. Син Ісаака цісаревич Олексій звернувся до папи з проханням, щоби папа допоміг привернути на престіл його батька. В заміну за те, цісаревич обіцяв папі, що грецька Церква з'єднається з римською. Тоді христоносці вирушили і здобули Царгород 1203 р. і привернули Ісаака знову на престіл враз із престолонаслідником його сином Олександром ІУ. Однаке умови не дотримано і не прийшло до з'єдинення. Обурені христоносці спалили Царгород і ограбили, та настановили на патріяршому престолі римо-католика. Ця подія дуже обурює греків і від тоді повстало ще більша ненависть греків до римо-католиків. Латинський патріярх в Царгороді панував аж до 1261 р. Його усунув гр. цісар Михайло VIII. Палеолог, який визнав папу римського головою Церкви. Ця унія довго не вдержалася, бо грецький народ підсичуваний довгі роки проти католицизму спротивилися. Вправді, на патріяршому престолі сидів грець-

патріярх Іван XI, що був прихильний з'єдненню Церков.

В той час папа не менше надіявся й на галицького князя Романа, який був на чолі великої української держави. У воскресенському літописі зафіксовано, що папа вислав навіть корону для Романа 1205 р., але Роман приняв це слів дуже холодно та відіслав їх з короною. Це оповідання дуже поширилося між православними-нез'єдненими. Це оповідання, немов то папа вислав Романови королівську корону, а він її не приняв - являється черговим фальшиванням літописного тексту. Чайже знаємо, що Роман був:

Князем Галицьким монастиря в Бржурці і був прихильником римо-католиків і папи. Папські посланці принесли корону Романови, бо тоді крім унійних справ папа хотів з'єднати собі Романа проти Гогенштавфів. Знаємо, що в той час розгорілася боротьба двох королівських німецьких Родів Вельфів проти Гогенштавфів. Паппа був сторонником Вельфів і хотів перетягнути на свій бік також Романа, що був прихильником Гогенштавфів. Трагічна доля Романа - це виправа проти Польщі, де він і згинув, а це саме початок сороклітньої боротьби за наслідство.

Роман полішив двох малолітніх синів Данила, що мав 5 літ і Василька, що мав три роки. Своїки Романовичів, угорський і польський королі з'їхалися до Сянока, щоби заопікуватися сиротами. Опіка була така, що вони урадили поширити свої впливи на Галицьку Державу.

При цій нагоді папа Іннокентій III старається привернути західно-українську Церкву до єдності з Римом. Папа висилає листа до угорського короля Андрія, в якому пише, що висилає до Галичини кардинала Григорія, а в другому листі звертається до духовенства Галичини, що висилає кардинала Григорія для заключення унії і завзыває духовенство, щоби завернуло зі злій дороги до церковної єдності. Папа не говорить в листі про єресь, а тільки про відчуження.

На нещастя тоді політичне положення в Галичині було дуже невідповідне для унії. Галичину зайняли угорські війська, які дуже знущалися над народом. Нарід їх зненавидів (вони були католики), а їх воєводу називали антихристом. Папський легат Григорій, який приїхав в Угорщину 1208 р. це все мусів бачити і розуміти, що серед таких обставин не може бути з'єднання. Він, правдоподібно навіть не доїхав до Галичини. Відтак не знаходимо ніякої звестки про цього папського посла. Він правдоподібно помер.

В 1214 р. угорський король Андрій писав до папи, щоб папа дозволив архієпископові Остроському Іванові коронувати Кольомана (свого сина) на галицького короля. Також повідомляв папу, що галицькі болри і нарід (прінчіпес ет популлюс) готові злучитися з Римською Церквою, однаке збережуть

Східний обряд. Кольоман принимаючи корону - мав би приняти також і східний обряд. Папа згодився і Кольомана короновано в Галичині 1215 р. і тим завершено унію. Однаке ця унія була заключена з політичних мотивів/Не будох єдей, які були переняті справою злуки Церков і справа унії була тільки ціллю для роблення мадяризації в Західній Україні.

До Галичини прислано знаного нам зневидженого воєводу Венедикта, якого називали в Галичині антихристом. Він привів зі собою римо-католіків, єпископа і священиків та став латиніти східний обряд. Нарід обурився і проти угрів вибухло повстання. Папа звернувся з проханням до галицьких і югорських Владик, щоби прибули на ІУ.Лятеранський Собор, який відбувся 1215 р., але вони не могли поїхати задля повстання.

Мимо неприсутності Владик на ІУ.Лятеранському Соборі зайшло багато корисних рішень для Східного Обряду. В тих краях, де живуть греко і римо-католики не може бути рівночасно двох Владик, різних обрядів. Може бути тільки єпископ одного обряду, а для другого обряду треба постаратися про вікарія. Таке рішення було корисне для українців, бо всі латинники поселені на українських землях мусіли підлягати українським Владикам.

1219 року прогнали з України угрів, а з ними втекли також всі укрофіли та Владика Артемій, який мав ширити унію. В тому часі помер папа Іннокентій III., який так дуже займався східним обрядом. На галицькому престолі засів Мстислав Новгородський. Замість унії пішла пропаганда латинізації, яку видвигнули латинські ченці домініканці і францісканці. Вони явилися на Лятеранському Соборі та здали світ із своєї місійної діяльності на українських Землях. В Україні вони застали багато порожніх церков римокатолицьких і позаводили там свої парохії. Однак латинізація не мала більших успіхів.

До наших часів зберігся лист папи Іннокентія ІІІ. (1243-1254) до потрогось з українських князів, правдоподібно до Короля Данила. В листі титулюється князя, чи короля "королем", бо папа післав був королівську корону Кольоманові і галицьких володарів уважалося за королівство.

В східній Україні домініканці і францісканці провадили дальнє свого, а навіть було з'організовано в Україні латинське єпископство. Це потвердив буллею. Однак це єпископство довго не встояло. Азії надтягала татарська загроза та 1237 р. заливає цілу українську землю і московщину: Суздалщину, Київ, Галичину, Волинь, Угорщину і Шлеск. Цілу Європу огорнув переляк, мовляв, татари хочуть знищити християнську віру.

и Папа Іннокентій IV. з порозумінні з цісарем Фридрихом II. скликали ліонський Собор до міста Ліон, щоби протидіяти проти татарської навали. Папа Іннокентій IV стояв на чолі протитатарської коаліції і повисилав всіх володарів тих країн, що сусідували з татарами. Вислав також письмо до короля Данила, який володів на Західно-Українських Землях

На Соборі в Ліоні був присутній також український архиєпископ Петро, який не знатав біблійних мов, ані латинської, ані грецької, ані іншої, якими порозумівалися на Соборі. Він інформував Папу і Собор через перекладчика і багато прислужився тими інформаціями про татар. В розмові з папою, архиєпископ Петро виказався докладним знанням богословських наук і папа дозволив українському представникові брати участь у спільних богослужень. Хто був цей архиєпископ, досі ще не досліджено. Знаним є тільки, що він був знатоком татарських звичаїв, про що докладніше пише Матей Парис в анналах буртонського монастиря /Історія Англії/. Під впливом інформації цього архиєпископа Петра, Папа вислав на Русь посольство до монголів під проводом Пляно де Карпіні, щоби порозумітися з тамошнім духовенством в цілях унії. Татари ставилися до релігії позитивно.

Церковна Унія за Короля Данила.

Петро своїми інформаціями про татар зацікавив папу Україною і папа розстановив втягнути українських князів до боронного пакту проти татар, Україну приєднати до церковної єдності з Римом. В тій цілі вислав папа посольство в Україну під проводом франціканця Івана Пляно де Карпіні, який лишив опис своєї подорожі. В квітні 1245 року вийшло посольство з Ліону через Чехію і Шлеск. Карпіні для порозуміння добирал перекладчиків слов'ян. На Шлеску Пляно де Карпіні стрінувся з братом Данила Васильком і разом прибули до Krakова, а звідтам до Володимира Волинського. Тут Василько скликав українських єпископів і вони відбули конференцію з Пляном. Тут Пляно де Карпіні прочитав їм листа від папи, який закликав їх до повороту до церковної єдності. Українські єпископи самі не могли дати ніякої відповіди, тому, що в їх не було вдома Данила. Він виїхав до татар, щоби принести їх зверхність над Україною. Вони без Короля не могли нічого рішати, і рішення відложено аж до повороту Короля. Від'їзджаючи з Володимира Волинського Карпіні вислав реляції до папи, а в 1246 р. привезено від папи нові інструкції в справі унії. З Володимира до Київа відпроваджувала папських послів сама дружина Василька, а в Києві передано їх під опіку татар. Там Карпіні перебув більше чим рік і вернувся в 1247 через Західну Україну до Риму.

За той час вернувся Данило від татар з ярликом /грамотою/, що стверджувало протекторат татар над королівством Данила, однак це його дуже понижувало і він постановив організувати західної Європу проти татар. В повороті від татар Данило стрінув посольство Карпіні над Дніпром і порозумівся з Карпінім щодо унії. Карпіні доставив Данилові від папи листи, які були адресовані до руського володаря. Папа не був певний, чи Данило верне від папи і не знав, хто на місці Данила буде в Україні володіти. В листах, від папи було писано, що папа згідний взяти протекторат над Україною, дослівно взяти під опіку св. Петра. Висилає двох Домініканців в Україну і пише про унію України з Римом.

В 1247 р. Данило висилає до Ліону ігумена Григорія монастиря зі св. Гори Данила з Холму. Папа приняв домагання Данила, і за короткий час папа вислав своїх послів до Данила, які принесли листи з такими умовами:

1. Українська Церква задержує східний обряд і свою ієрархію
2. На бажання Данила українська Церква буде торжественно злучена з цілою католицькою Церквою.
3. Данила призначається під опіку св. Петра. Це мало тоді велике значення, бо ніяка держава (католицька) не сміла воювати з Україною.
4. Данило дістав право здобувати всі поганські землі, які колинебудь належали до Данилових предків. Це були землі Ятвягів, на північ від річки Прип'ять.

Данило скористав з цього, бо небавом завоював землі Ятвягів.

Галицько-Волинський літопис згадує про двакратне приношення корони до Данила від папи. Раз 1247., а другий раз 1255. Перший раз Данило мав не принести корони, „не могу принести Твоєї корони без Твоєї помочі” - пише літопис. Це є очевидним, що без помочі Данило не міг принести корони, бо боявся татар. Колиб Данило прінів був корону - то значило, що зриває з татарами. Не маючи гарантій Західної Європи - Данило не міг зривати з татарами. 1247 папа видав буллю до західних Держав, щоб вони організували хрестоносний похід проти татар, однак не мав успіху. Час хрестоносних походів промінув і західні держави не рвалися до походу, як колись. Від тепер понад три роки були перервані звязки Данила з Римом. 1248 р. Висилає Данило Кирила до царгородського патріярха, який задля татарської окупації розсідував у Нікеї, щоб його висвятив на єпископа. 1249 р. повернувся Кирило в Україну, однаке вже настроєний патріярхом проти унії і проти церковної політики князів.

Поляки не сприяли унії за Данила, бо коли папські послі під проводом Омізо вступили подорогі до Кракова, то краківський єпископ не радив їм йти далі в Україну, бо мовляв - там люде віроломні. Делегати не послухали,

але пішли в Україну і перекоалися, що це все неправда. Длugoш у своїй історії записав, що польський єпископ так говорив із зависти „екс інвідія”.

I253. Данило відновив звязки з Римом, бо татарська загроза зростала. Папа видав знову буллю для організації хрестоносного походу проти татар. Польські князі були готові до походу. Папські послі принесли Данилові королівську корону. Тоді якраз не було Данила в дома, бо він випровадився проти Чехії. Папські послі ждали на його тимчасом в Krakovі з короною. В I253 р. в місяці серпні в часі повороту Данила з Чехії, польські послі стрінули Данила в Дорогичині під проводом Опізо, який коронував там Данила без великого розголосу. Так вимагали тодішні обставини, щоби не стягнути на Данила завчасу татарської навали. Король Данило, а з ним всі єпископи зложили присягу на унію, в якій була загарантована ненарушеність східнього обряду.

Разом з короною, Данило стягнув на себе нове нещастя. Татарський полководець Куремза вирушив на галицьку державу. Данило звернувся до папи з проханням помочі. Папа видав буллю заохочуючи християнський світ до походу проти татар, однак успіху не було. Данило мусів сам вести боротьбу проти татар. Вправді, Данилові війська стримали полки Куремзи, а вкінці Куремза порозумівся з Данилом. Куремза зарадав, щоб Данило зірвав з Римом і він мусів це зробити. I256 р. н ступило формальне зірвання Данилових звязків з Римом. В I257 р. папа Олександер II., наслідник Іннокентія IV. вислав до Данила буллю, в якій пригадува Данилові угоду з Римом та визив до продовження звязків.

Замирення Данила з Куремзою тривало тільки три роки. В I260. Бурундай вирушив на Україну і домагався, щоб Данило знищив усі кріпости, які побудував проти татар. Данило утік на Угорщину, а його брат Василько виручив Данила сповняючи домагання татар.

Данилові не вдалося довершити так благородного діла злуки української Церкви з Римом і він пригнічений невдачами помер I264 р. Його похоронено в місті Холм, в церкві Успення Богоматері, яку він сам побудував.

В I267 р. впало латинське цісарство на Сході, а на Заході пороблено об'єднання скількох і західної Церкви в одно: Рим і Візантію. Яку участі брала в цій акції українська Церква - історія поширила ще не знає.

ПЕРШЕ ОСНОВАННЯ ГАЛИЦЬКОЇ МИТРОПОЛІЇ.

1303 року.

З кінцем XII стол. одноціла Руська Держава була поділена на дві часті: на північну московську і південну українську. Тому і конечним було дві митрополії оснувати, бо між північною московською і південною українською Руссю ставали щораз більші пріори. Розділюючи митрополію Русь на ~~дво~~ митрополії, пересунули свої центри до Володимира над Клязмою на півночі і до Галича на півдні. Зруйнований Київ татарами і північним князем Андрієм Боголюбським не надавався на столицю митроподії.

Син короля Данила Лев /1264 - 1301/ поробив старання і заснував Галицьку Митрополію 1301., однак в скорому часі помер. В 1303 році прийшли грамоти від грецького цісаря Андроніка Палеолога і від патріярха Атанасія, якою вони ерегували нову галицьку митрополію. Не знаємо, чи в Перемишлі вже було єпископство в той час, однак вже на початку XIII стол. були в Галичині два єпископства: в Галичі і в Перемишлі. До Галицької Митрополії належали такі єпископства: Галицьке, Перемиське, Володимирське, Луцьке, Турівське і Холмське.

Основання Галицької Митрополії викликало велике обурення серед сузdal'сько-володимирських князів півночі і вони старалися, щоб цю митрополію скасувати. Вони добилися в патріярха, що Галицьку Митрополію злучено з Володимирською, яку в 1320 р. перенесено до Москви. Галицькі князі робили заходи, щоби їхня держава мала свою митрополію і це їм вдалося бодай на короткий час, бо тільки до 1329 р. В 1341 - 1347 бачимо знову митрополитом Галицької Митрополії Теодора, а зі смертю царгородського патріярха його усунено і Галицьку Митрополію скасовано. Українські єпархії прилучено до Московської Митрополії. Зрештою, в 1340 р. вимерла княжа родина в Галичині Романовичів і з тим і зникла самостійність галицько-волинської держави. Навіть литовський князь Дмитро Любарт, що тимчасом зайняв був Галичину, не врятував Галицької Митроподії, але піддав її під управу московських митрополитів.

Галичина стала предметом боротьби між Польщею, Угорщиною і Литвою. Польща найскоріше заняла Галичину і Холмщину, Литва заняла Волинь, а Київщина, Чернігівщина і Переяславщина остали під татарами, а потім забрала їх Литва. В Москві сидів митрополит з титулом Київського Митрополита, однак, жадний з окупантів України не годився, щоби якакебудь части території України була підлегла Московському Митрополитові.

Відновлення Галицької Митрополії.

Кожна частина розділеної України старалася мати в себе центр релегійного життя - митрополію, однак ніхто з окупантів не мав того щастя, щоби створити в себе митрополію. В 1352 році з'явився в царгородського патріярха якийсь монах Теодорет і просив патріярха, щоби його висвятив на митрополита на Кийівську Митрополію, яка стоїть необсаджена. Цей монах був висланник татар, які бажали заспокоїти душевні бажання свого населеня яке держали під своїм протекторатом. Царгородський патріярх не згодився його висвятити, тому, що могла би цьому спротивитися Московщина. Монах Теодорет удався до болгарського патріярха, який його висвятив і відіслав до Києва. В 1362 р. литовський князь Ольгерд розгромив татар коло Синюхи то є на пограниччю київщини і південного поділля і підчинив ці землі, що були в татарському протектораті до Литви. Ані Польща, ані Литва, все ж таки він мав юрисдикцію від царгородського патріярха і презентував українські київські круги, новгородські і деякі білоруські круги.

Польща старалася уідновити Галицьку Митрополію для галицької Землі, а Литва також старалася про митрополію для других українських земель, які їй підлягали. Царгородський патріярх був безрадний і не знає чи, кого має висвячувати, висвятив двох митрополитів і обидвом надав титул Київського Митрополита. Литовському кандидатові підлягали епархії, які біли в складі литовської держави (то є українські землі, які входили в склад литовської держави крім Галичини, Холмщини і Білорусі. Північні землі, як новгородські, псковські, тверські і рязянські, які тоді ще не входили в склад московської держави, були спірні. Раз захопював їх під свою юрисдикцію литовський, то знову московський митрополит.

В 1371 р. Казимир вислав до царгородського патріярха письмо, в якому покликався на старі права Галицької Митрополії. Він поставив патріярхові ультимат, щоби патріярх реститував Галицьку Митрополію для Галичини і Холмщини, бо інакше він прикаже хрестити українських дітей з тих земель в латинському обряді. Ця погроза помогла і мимо спротиву московського митрополита, Галицьку Митрополію відновлено і митрополитом поставлено Антонія, якому підлягали такі епархії: галицька, перемиська, володимирсько-волинська, луцька холмська, турівська і пинська. Несподівано повстало в XIV столітті три „Руські Митрополіти“, з яких два мали титул Київський /литовський і московський/ і один галицький.

Хотя Галицької Митрополії не скасовано, то вона перестала існувати в 1401 р. тому, що її підчинено литовському патріярхові Кипріянові, який

мав титул „Митрополит Всеї Русі”. Цей митрополит Кипріян так умів вести справи, що по смерти московського митрополита і галицького став митрополитом усіх опорожнених митрополій і 1401 р. став дійсним одним митрополитом „Всеї Русі”.

За Ягайла латинщино українську церкву в Галичині, а навіть Ягайло передав перемиське єпископство передав враз із перемиською катедрою латинському і заложив там галицьку латинську митрополію. На галицькій єпископії не ставлено вже єпископа, а на його місце запроваджено уряд намісника київського митрополита. Цей уряд займав світський, не духовний чоловік, якого іменував латинський львівський митрополит. Такий стан тривав аж до 1539 р. аж до часу, коли Жигмонт відновив у Львові галицьке єпископство. Всі єпископські добра перейшли на власність латинської єпископії, крім Крилоса і Перегінська, які були за-далеко від Львова.

Коли Кипріян став „Митрополитом Всеї Русі”, взявся робити заходи, щоби заключити унію з Римом. В тій цілі він виїздив з Києва на Литву і в Галичину, стрічався з Ягайлом та переговорював з ним в справі унії. 1396 р. Кипріян і Ягайло написали спільногого листа до патріярха з пропозицією унії.

В той час Царгородові грозила турецька навала і патріярх відповів умовно, що згідний на заключення унії, але нехай Західня Європа дасть грекам поміч проти турків. Патріярх боявся, щоби унії не заключено без нього і вислав на Русь вифлеємського єпископа Михаїла, щоби виступив проти унійних старань. Він виконав доручення патріярха, приїхав на Русь і зачав протиунійну працю, п'ятнучи уніятів згірдливими назвами, як вовки і т.п.

Кипріян щиро ставився до справи унії і навіть скликав був 1405 р. на Білорусі в Миролюбі конференцію, на якій обговорювано справу унії з Ягайлом і Витовтом. Остро проти унійних заходів виступили московські князі стараючися не допустити до унії.

Кипріян був щиро відданий справі унії і в тій цілі нав'язав зносини з болгарами, а навіть спровадив з Болгарії свого кревняка Григорія Цамвлака, ігумена монастиря, щоби допоміг йому в унійній праці. Григорій Цамвлак приїхав до Києва, однак не застав уже Кипріяна між живими і тільки встиг виголосити в часі похорону „Слово на гробі Кипріяна”.

По смерти Кипріяна Київська Митрополія стала вільною і Литва та Й. Москва старалися для себе окремих митрополитів. Патріярх не хотів святыти більше митрополитів, а хотів мати тільки одного „Митрополита Всеї Русі”. Московський князь Василь просив патріярха, щоби той вислав на митрополію грека, як це здавна водилося. Патріярх радо згодився на ту пропозицію і вислав Фотія в 1408 р., який обняв московську митрополію.

С О Б О Р В КО Н С Т А Н Ц І 1414 - 1418.

Литовські князі, хоч не були з настановлення Фотія митрополитом, то все ж таки просили його, щоби часто навідувався на Литву і в Україну. Фотій тільки користав з таких запрошень і в 1411 р. був у Києві, 1412 в Луцьку, 1413 в Галичі, однак не чого іншого, тільки, щоби зібрати досить грошей і інших дорогоцінностей та вивезти в Москву. Такі відвідини не злюбили ані литовські князі, ані владики. Коли Фотій приїхав 1413 р. знову в Литву і зібравши великі гроші хостів їх вивезти в Москву, Витовт приказав відібрати від нього гроші й інші дорогоцінності, його замкнути до в'язниці, а потім прогнати з Литви.

В 1414 р. скликав Витовт собор до Новгородка і на цьому соборі вибрано митрополитом Григорія Чамвлака для всіх литовських єпархій. Витовт видав громоту, якою повідотив вірних, чому він так зробив, бо "московські митрополити тільки граблять церкви і всі дорогоцінності перевозить до Москви." Все ж таки Витовт не бажав через це зрывати з Царгородом і просив патріярха, щоби цей вибір затвердив. Патріярх навіть і чути не хотів про цей вибір і в порозумінні з Витовтом скликано щераз собор, на якому проголошено Григорія Чамвлака Митрополитом всіх Українських і Білоруських земель. Єпископи на соборі покликалися на апостольські постанови, на практику болгарської і сербської Церкви і на те, що колись без згоди патріярха був поставлений Київським Митрополитом Клим Смолятич. Собор єпископів подав причини, чому це роблять без згоди патріярха, а іменно, що в Царгороді багато річей полагоджується за гроши, що церквою править не патріярх, але цісар, що там купується митрополичі катедри, а навіть назвали поіменно трьох єпископів, які були за гроши прогнані з єпископських катедр і.т.д. Також на соборі єпископів в Новгородку був обдуманий плян церковної унії з Римом. Цей плян був тоді начасі, бо в Констанці відбувався Вселенський Собор (1414-1418).

Як Фотій довідався про обрання Чамвлака митрополитом і про собор в Новгородку, відразу кинув клятву на зібраних єпископів і на тих, хто буде їх слухати. Але ця клятва була тільки формальна і ніхто з єпископів навіть не звертав на неї уваги. Всі українські і білоруські єпархії разом повітали свого митрополита, який старався нав'язати звязки з Вселенським Собором в Констанці в справі унії. Цим старанням сприяли і Витовт і Ягайло. Чамвлак ^{Приготовив} депутатію в числі ок. 300 осіб на Собор до Констанци і сам став на її чолі. Делегація прибула 1418 до Констанци і сам цісар німецький привітав Чамвлака і його делегацію.

Собор в Констанці був скликаний, щоби упорядкувати внутрішні папські відносини та усунути папську схизму, та осудити ересь, яку тодіолосив професор чеського університету Іван Гус. Після виборання й одобрення папи Мартина У. (1417) і осудження схизми Гуса, Митрополит Г. Цамвлак виолосив промову, в якій привітав папу, як голову Церкви та висказав бажання об'єднати православну Церкву під папським проводом і просив папу, щоб він вислав в Україну своїх людей.

Хотя була така гарна і сприяюча нагода заключити унію - до неї не прийшло, бо на Соборі видвигнено питання: чи Собор стоїть вище папи, чи папа вище Собору. Більшість учасників були приклонниками, що Собор вище папи і папа боявся, щоби не розогнювати цеї справи, хоч приняв депутатію від української Церкви, однак відложив цю справу на пізніше. Папа сподівався, що і греки пришлють на Собор своїх депутатів і тому ще ждав з тою справою, однак в той час турки облягали Царгород і було неможливим порозумітися з патріярхом. Папа думав, що йому вдастся злучити не лише українську, але й грецьку Церкви до єдності, однак на жаль до цього не дійшло.

В 1419 році помер Митрополит Цамвлак і московський митрополит Фотій перепросив Витовта і старався бути лояльним до українсько-литовської держави. Він наново відвідував Україну і в 1420 бував у Львові і у Вильні. Згоди Витовта і Фотія дастесь пояснити в той спосіб, що царгородський патріярх нав'язав порозуміння з Римом, а Витовт сподівався, що разом із грецькою Церквою об'єднаються з Римом і українські й литовські землі. Також Витовт задумав зірвати всякі зв'язки з Польщею і старався щоби коронуватися на литовсько-українського короля. Тому вже наперед бажав він з'єднати собі союзника в особі московського царя.

По смерті Витовта (1430) українська шляхта поставила на литовсько-український престол Свидригайла, а Свидригайлі за рік по своїм вступленні на престол поставив на місце помершого митрополита Фотія свого кандидата Герасима, смоленського єпископа. Герасим /1432-1435/ видвигнув знову справу унії нав'язуючи до акції Цамвлака. На папському престолі сидів тоді папа Евген ІУ./1431-1447/, який був готовий переговорювати з українською Церквою залишаючи патріярха на боці. Патріярх лише тоді був готовий до переговорів всправі унії, коли йому грозили турки, а коли загроза минала, він тоді зривав переговори. Папа Евген ІУ скликав Вселенський Собор (1431) до Базилії, щоби перевести недокінчену реформу Церкви з попереднього собору, але на нещастя повстав знову спір за першество папи і Собору. Мимо інтриг, якими поляки на цьому соборі старались недопустити до Унії української Церкви з Римом, папа таки передав Герасимові буллю, якою

папа доручав Герасимові скликати собор в Україні в справі заключення унії. Цю буллю з намови поляків переловив молдавський господар, однак Герасим провадив і без того унійну справу. Заразом почалася протиакція. Поляки не бажали унії України з Римом і післали протикандидата Свидригайлого на литовсько-український престіл до Герасима Жигмонта Кейстутовича, щоб цей відтягнув Герасима від унійної акції. З якоїсь причини Герасим дався намовити і сприяв Жигмонтові. З цого був дуже невдоволений Свидригайло. Вінуважав це за зраду як політичну, так і унійну (бо сам сприяв унії) і велів Герасима спалити на кострі I435 р. В

В тому самому часі справа унії набирає поважних форм і навіть грецький патріарх вів серіозні розмови з папою всправі унійного собору.

Під кінець Собору в Базилії з'явилася на соборі делегація з Царгороду під проводом Ісидора. Папі порадили скликати для унійних справ окремий собор. Папа був радий з такої ради, що зможе розвязати базилійський собор, з яким не міг погодитися.

В I437 р. скликано Вселенський собор до Феррари, на який прибув ново-вісвячений митрополит Київський і Всеї Руси Ісидор /I437-I458/. Це була дуже спосібна людина, яка започаткувала цілий ряд унійних змагань і стала літвівцем Фльорентійської унії I439. р.

Ісидор був визначною постатею не тільки між українським духовенством, але також і між візантійським. Він ясно дивився на справу з'єдинення церков, однак боявся перешкод з Москви, де було гніздо схизми. Тому він зараз після вісвячення на митрополита удався до Москви, як північної частини Київської Митрополії, щоби наклонити московських князів і духовенство до унії. Московський князь боявся Ісидора, щоби він не заключив унії без відома московського князя і казав, щоби Ісидор зложив присягу, що не підпише унійного рішення, що Ісидор і зробив. Ісидор повіз кораблем понад 200 осіб на Собор до Феррари, який задля морової недуги був перенесений до Фльоренції.

Хотя папа розвязав Собор в Базилії, то все ж таки єпископи з Базилії не роз'їхалися, але дальше радили над тим, хто є старший, папа, чи собор. Тоді папа не годився, щоби собор стояв вище від папи, то собор в Базилії вибрал антипапу Фелікса У. Тому ця незгода між римо-католиками дуже відємно відбилася на справах з'єдинення. Одна і друга сторона старалася по-зискати східних патріархів і шукали своїх впливів і в царгороді і в інших столицях і осідках східних патріархів.

РІШЕННЯ ФЛЬОРЕНТІЙСЬКОГО СОБОРУ.

На собор запрошено всіх східних патріярхів і вони вислали своїх делегатів: Александрійського патріярха заступав Ісидор. Від Царгороду прибула численна і знатна делегація. Був сам патріярх царгороду Йосиф II., цісар Іван VIII (Палеолог), і багато учених богословів. З Нікеї прибув архиєпископ Вессаріон і Марко з Ефезу, великий противник унії. В програму собору на перше засідання входили такі справи: ..."і Сина" у вірію, опрісноки, т. зн. чи хліб до Служби Божої має бути кислий, чи ні, З. Чи існує чистилище, чи ні і 4. яке місце папа має заняти в церкві (примат папи).

Над справою ... і "Сина розгорілася жива дискусія, яка грозила розбиттям собору. Остаточно всі згодилися на третю форму, яка записана у творах св. Івана Золотоустого „від Отця через Сина". Справу евхаристії вирішено, що Пресвята Евхаристія є важна і на квашеному і на неквашеному хлібі. Христос присутній в Пресвятій Евхаристії і під одним і під двома видами. На чистилище легко згодилися і православні і призано, що папа є перший між всіми патріярхами. Дальші патріярхи мають мати такі місця:

1. Папа Римський,
2. Царгородський патріярх,
3. Александрійський Патріярх,
4. Антіохійський патріярх і
5. Єрусалимський патріярх.

Проти першої справи дуже виступав Марко з Ефезу і виїхав з нарад, ^заки ще підписано унію. В часу собору помер царгородський патріярх Йосиф II. Перед своєю смертю він списав свій погляд на справу унії зв. „Послідне визнання віри", в якому так зачав: „Тому, що наближається до кінця моєго життя, хочу висловити мою думку. Все, що католицька Церква учитъ - визнаю і погоджується з тим, а папу визнаю найвищим Отцем і намісником Христа".

В липні 1439 р. підписано і проголошено заключення унії в латинській і грецькій мовах, яку підписало 115 осіб від латинської Церкви, а 33 особи від грецької Церкви. Між підписаними від латинської Церкви був папа а між представниками грецької Церкви був цісар. Від ^{Александрийського} патріярхату підписався Ісидор і також як Київський Митрополит. По Соборі ще було усталено рівноправність обидвох обрядів та справих св. Тайн.

Марко з Ефезу виїхав з Фльоренції перед підписанням і повів пропаганду проти унії. Мимо того справа унії дуже заінтересувала і інших східних патріярхів і зараз після підписання унії приїхали до Фльоренції представники узлдейської Церкви, вірменської, якобінської і других.

Найбільше скористала з цього Собору українська Церква, бо фльорентій-

ська унія, хотій заледво держалася в Греції до турецької окупації Царгороду 1453., в Україні вона росла впродавж 60 років і стала підставою Берестейської Унії зберігаючи формули фльорентійських рішень.

Київській Митрополії підлягали землі під окупацією Польщі і Литви. Поляки були прихильниками, в часі Базілейського Собору, тої думки, що Собор є понад папу і вони не любили Ісидора, який заключив унію з Римом. Вони не узناли папи Евгена IV., але узнали антипапу, вибраного на базілейському Соборі. Те саме було і³ Литвою. Як одна держава, так і друга тільки толерували папу, але в душі були проти папи, а тим самим і проти унії, яку заключив папа, а Ісидора зробив кардиналом і вислав його провадити Церкву в цих державах в дусі унії. Рівно ж і Московщина противилася всякій унії, мимо того, що ціла Греція приняла вже унію. Як Ісидор об'їздив країни, які підлягали Київській Митрополії, всюди бачив, що його принимають холодно. Одинока Україна була прямо одушевлена з'єдненням Церков і всі круги, не тільки церковні, але й політичні попирали Ісидора. Найгірше ненавиділи Ісидора московські князі, які наказали Ісидора арештувати, коли він з'явився там в часі візитацій. Ісидор скористав із обставин, що допомогли йому втекти із в'язниці враз із своїм учнем Григорієм, однак коли він хотів візитувати спархії в Литві та в інших північних землях своєї митрополії - до нього ставилося правительство ворожо. Він бачив, що не поведе якслід унійної праці і вибрався до Риму, де й осів. Мимо того, що українські і білоруські Землі дуже радо витали Ісидора, він вже на Русь не повернувся, але лишився в Римі. Все ж таки, Ісидорове діло з'єднення Церков жило ще довгий час і з'єднання латинської і східної Церков було ще довший час практиковане. Загарблени маетки від східної Персії латинниками - було звернені її наятам. З Риму виїздив Ісидор на Русь і до Царгороду, бо вірив, що як в Царгороді закріпиться унія, то і буде мати свій вплив і на Русь.

Московщина ніяк не могла терпіти Київського Митрополита Ісидора і зірвала з Царгородом, який був тоді у злуці з Римом і своєвільно проголосила Київським Митрополитом якогось москаля Йону. Цей Йона був таким завзятым ворогом унії, що навчав, щоб ніколи не згадувати папу в богослуженні, хочби навіть ангел з неба казав згадувати. Таким чином Московщина відірвалася від Царгороду і від Риму і пішла в схизму. Дехто думає, що це навіть добре сталося, бо напів дикий азійсько-европейський край Москва відлучився від цивілізованої України і Білорусі і це було доброю нагодою, щоби унія правильно розвивалася і в Україні і в Білорусі. Однаке до знищення унії причинилася ще й Польща, яка побоювалася надто великої сили України, яку об'єднувала одна віра із східним обрядом, в злуці з Римом .